

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

หัวข้อ

หลักสิทธิมนุษยชน

เรื่อง

หลักจรรยาบรรณนักกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ
ตามหลักสิทธิมนุษยชน

จัดทำโดย

นายชวลิต รำจนวนจร

รหัส 570208

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 2

วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ

สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คำนำ

นักกฎหมายมีบทบาทหน้าที่ในการรักษากฎหมาย ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แก่บุคคลทั้งภาครัฐ เอกชน และประชารัฐ โดยยึดหลักความยุติธรรม ให้บุคคลทั้งภาครัฐ เอกชน และประชารัฐปฏิบัติให้ถูกต้อง เหมาะสมตามหลักของกฎหมาย จากการปฏิบัติหน้าที่นี้เองนักกฎหมายจึงต้องมีความยุติธรรมเป็นคุณธรรมประจำใจอันเป็นข้อแรกที่สำคัญของวิชาชีพนี้

ในบทความนี้ผู้เขียนได้เสนอข้อมูล เนื้อหาและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักจรรยาบรรณของนักกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชน จึงหวังว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์และให้แง่คิดในอีกมุมมองหนึ่งที่อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในวิชาชีพนี้

นายชวลิต ราชวนจร

อัยการอาวุโส

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทนำ	1
สิทธิมนุษยชน	
ความหมาย	2
ความสำคัญ	3
สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	4
องค์กรที่เกี่ยวข้อง	5
การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	5
มาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	7
มาตรฐานจริยธรรมกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม	7
มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณนักกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ	9
บทสรุป	10
เอกสารอ้างอิง	11

หลักจรรยาบรรณนักกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ ตามหลักสิทธิมนุษยชน

นายชวลิต รำจวนจร
อัยการอาวุโส

บทนำ

บทความนี้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชนในด้านการที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิภายใต้หลักนิติธรรมจากรัฐตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากระแสสังคมที่มีความตื่นตัวและมีความคิดในด้านการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตามหลักประชาธิปไตยนั้นมีหลักการที่สำคัญคือ ยึดถืออำนาจของประชาชนคืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ รัฐต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพ หรือสิทธิมนุษยชนของบุคคลเป็นสำคัญ. แต่ในสังคมปัจจุบันเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นระหว่างบุคคล หรือรัฐที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในสังคมมากมาย ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สังคม ความเจริญของวัตถุ ความเสื่อมถอยของศีลธรรมในตัวบุคคลความกล้าหาญของตัวบทกฎหมายในการบังคับใช้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองรักษาสิทธิ และอำนวยความสะดวกของบุคคลให้เป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน ผู้ที่เกี่ยวข้องในการรักษากฎหมาย ก็คือนักกฎหมายเพื่อรักษาความยุติธรรมให้แก่ประชาชน นักกฎหมายมีหน้าที่ในการรักษากฎหมายโดยต้องยึดหลักความยุติธรรมเป็นสำคัญเป็นคุณธรรมประจำใจ ดังนั้นจึงต้องมีมาตรฐานจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษากฎหมายโดยคำนึงถึงหลักการของกฎหมายและหลักคุณธรรม ด้วยเพื่อสร้างความสงบของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก

เจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 นั้นต้องการให้อำนาจการปกครองอยู่ในมือประชาชนอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม ลดการผูกขาดอำนาจรัฐ มีการปกครองที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีคุณธรรม จริยธรรม องค์กรตุลาการมีความเป็นอิสระและเข้มแข็ง เป็นกลางเชื่อถือได้ ดังนั้นในรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องในเรื่องขององค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของบุคคลตามหลักสิทธิมนุษยชน บัญญัติไว้ดังนี้ เช่น ในหมวด 1 มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

วรรค 2 การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม มาตรา 4 สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ

ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มาตรา 5 ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน มาตรา 255 วรรค 2 “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม.” หมวด 13 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 279 “มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น” วรรค 2 มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง จะต้อง มีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนด ขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ.

จะเห็นได้ว่าในเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ได้บัญญัติเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมของนักกฎหมายขึ้นเป็นครั้งแรกนั้นก็เพื่อให้อำนาจการปกครอง โดยตัวแทนของ ประชาชนผ่านทางองค์กรทั้งสามมีประสิทธิภาพ นับว่าเป็นกลไกหนึ่งในการปรับเปลี่ยนระบบการ บริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยการจัดวางกฎระเบียบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐขึ้นใหม่ ให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเป็นกรอบแห่งการประพฤติและปฏิบัติร่วมกัน โดยยึดหลัก ความถูกต้องและสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชน

สิทธิมนุษยชน

ความหมาย (<https://sites.google.com/>)

มีผู้ให้คำนิยาม " สิทธิมนุษยชน " ไว้หลายความหมาย จากปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 1 ที่ระบุไว้ว่า บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพประคามีที่ระบุไว้ในปฏิญานนี้ ทั้งนี้โดยไม่มี การจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด นอกจากนี้การ จำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางคุณาณาหรือทางเรื่องระหว่าง ประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอก ราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอื่นใด

หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนได้รับอย่างเสมอภาคกันเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีไม่ตรีจิต และมีความเมตตาต่อกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ

หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการ คุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทยหรือสนธิสัญญาที่ประเทศ ไทยเป็นภาคี

หมายถึง สิทธิของความเป็นมนุษย์ ผู้ที่เป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิดังกล่าว ตั้งแต่เกิดจนตายโดยปราศจากข้อจำกัดทางกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มนุษย์เท่านั้นที่มีสิทธินี้ และสิทธินี้เกิดขึ้นโดยติดตัวมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง โดยหลักบังคับของกฎหมายภายใต้หลักการเกียรติศักดิ์ สิทธิที่เท่าเทียมกัน ความเสมอภาค ที่จะเป็นการส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

หมายถึง สิทธิที่ทุกคนมีอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์ ทั้งสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในส่วนบุคคลและสิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคม สิทธิในความเป็นมนุษย์นั้น มีทั้งสิทธิตามกฎหมายและสิทธิที่มีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นสิทธิที่เกิดจากมาตรฐานเพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม แต่เดิมสิทธิมนุษยชนจะกล่าวถึงในชื่ออื่น เช่น สิทธิในธรรม สิทธิในธรรมชาติ เป็นต้น

ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญในฐานะที่เป็นอารยธรรมโลก (World Civilization) ของมนุษย์ที่พยายามวางระบบความคิดเพื่อให้คนทั่วโลกเกิดความระลึกรู้ คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตั้งแต่ยอมรับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี ชาติกำเนิด สิทธิต่างๆ ที่มีพื้นฐานมาจากความชอบธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งสิทธิตั้งแต่กำเนิด โดยให้ความสำคัญกับคำว่าชีวิต (Life) (ชะวักชัย ภาดิณฐ .2548:3) นอกจากนี้แล้วสิทธิมนุษยชนยังมีความสำคัญในแง่ของการเป็นหลักประกันของความเป็นมนุษย์สิทธิและ เสรีภาพ และสภาวะ โลกปัจจุบันเรื่องของสิทธิมนุษยชนก็ไม่ใช่เรื่องประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องที่สังคมทั่วโลกต้องให้ความสำคัญ เพราะประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ผูกพันตามพันธกรณีแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ และที่สำคัญเรื่องของสิทธิมนุษยชนยังได้ถูกนำไปใช้ในทางการเมือง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าทำให้สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปคว่ำบาตรทางการทูต การงดการทำการค้าด้วย หรือกรณีการส่งกองกำลังทหารของสหประชาชาติเพื่อเข้าไปยุติการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในบอสเนีย เฮอร์เซโกวีนา และใน โคโซโว ของอดีตประเทศยูโกสลาเวีย เป็นต้น (กมล พลวัน, 2547:2-3) ด้วยสาเหตุและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น เราจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน เพราะมีความสำคัญทั้งในด้านสังคมโลกและการสร้างประชาธิปไตยในสังคมไทย

สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จากมาตราต่างๆแบ่งออกเป็น 13 ส่วน แต่ละส่วนสรุปได้ดังนี้

1. การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร

2. ความเสมอภาค มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดหลักความเสมอภาคแก่บุคคลที่มีความแตกต่างกันว่า ย่อมเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

3. สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล มีเจตนารมณ์เพื่อประกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในการใช้ชีวิตในด้านต่างๆ เช่น ในเคหสถาน การเลือกที่อยู่อาศัย ชื่อเสียง ความเป็นส่วนตัว การสื่อสารของบุคคล การนับถือศาสนา

4. สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับความ รับผิดชอบทางอาญา การเข้าถึงในกระบวนการยุติธรรม คุ้มครองความเสมอภาค และการได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา

5. สิทธิในทรัพย์สิน มีเจตนารมณ์เพื่อประกันความมั่นคงในการถือครองทรัพย์สิน

6. สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มีเจตนารมณ์เพื่อประกันเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ความปลอดภัย สุวีติภาพ และการดำรงชีพของคนทำงาน

7. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชนด้วยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การกำหนดมิให้รัฐจำกัดเสรีภาพการแสดงออกของบุคคล เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ และเพื่อคุ้มครองมิให้ละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ชื่อเสียง ในครอบครัวของบุคคลอื่นเพื่อป้องกันมิให้รัฐสั่งปิด คุ้มครองและจัดสรรคลื่นความถี่อย่างเป็นธรรม ให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อคุ้มครองให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

8. สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มีเจตนารมณ์เพื่อให้บุคคลมีความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา ซึ่งรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเหมาะสม

9. สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ มีเจตนารมณ์เพื่อให้ประชาชนเพิ่ได้รับบริการทางสาธารณสุขจากรัฐและเพื่อคุ้มครองสิทธิในการรับบริการทางสาธารณสุขอย่างเสมอภาค

10. สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรับรู้และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การร้องทุกข์ และเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการร้องเรียนหน่วยงานของรัฐ

11. เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของประชาชนในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ คุ้มครองประชาชนให้ได้รับความสะดวก คุ้มครองการรวมกลุ่มเป็นสมาคม กลุ่มหรือองค์กรเอกชน หรือหมู่คณะอื่น ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย

12. สิทธิชุมชน มีเจตนารมณ์เพื่อรับรอง คุ้มครองบุคคล สิทธิชุมชน ชุมชนท้องถิ่น

13. สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต่อการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจของบุคคลในการปกครองด้วยวิถีทางที่มีชอบ

จะเห็นได้ว่าสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยโดยรัฐธรรมนูญนั้น สามารถพิจารณาจำแนกออกได้ 3 ประเภทกว้างๆ คือ (1) สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล (2) สิทธิและเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคม (3) สิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

องค์กรที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ2550

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ

- รัฐสภา

- วุฒิสภา

2. ฝ่ายบริหาร

3. ฝ่ายตุลาการ

- ศาลรัฐธรรมนูญ

- ศาลยุติธรรม

- ศาลปกครอง

- ศาลทหาร

4. คณะกรรมการเลือกตั้ง

5. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

6. ผู้ตรวจการแผ่นดิน

7. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้

มาตรา 40 “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม”

(1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอ

ข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

(7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(8) ในคดีแพ่ง บุคคลมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ หมวด 5 ส่วนที่ 5 แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม

มาตรา 81 “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม” ดังต่อไปนี้

(1) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้องรวดเร็วเป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(2) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(3) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย

(4) จัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการเป็นอิสระ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม

(5) สนับสนุนการดำเนินการขององค์กรภาคเอกชนที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

มาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 197 “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย”

มาตรา 279 มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น

มาตรา 280 เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา 279 วรรคหนึ่ง และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ได้รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมตามมาตรา 279 วรรคสาม

มาตรฐานจริยธรรมกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

ในรัฐธรรมนูญ 2550 ได้บัญญัติเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 279 ได้บัญญัติไว้ว่า มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น. พระราชบัญญัติ ระเบียบ และประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท จึงได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อเป็นกรอบในการยึดถือปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท เพื่อคงไว้ซึ่งความยุติธรรม ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่ง มาตรฐานจริยธรรมกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ที่สำคัญจะขอยกมากล่าวหลักๆในทีนี้มีดังนี้

1. ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.

(ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.กรมกฤษฎีกา สดก. www.socggg.soc.go.th/)

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้บัญญัติมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ 9 ประการดังนี้

1. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
2. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
4. การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
8. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพองค์กร

2. ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด

(กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับองค์กรอัยการ .สำนักงานอัยการสูงสุด. [www.ago.go.th.](http://www.ago.go.th/))

ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด ที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานอัยการสูงสุดยึดถือปฏิบัติ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุดและเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยแบ่งเป็น 8 หมวด ในแต่ละหมวดเนื้อหาสรุปมีดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ข้อ 1 ความหมายต่างๆขององค์กรอัยการ(ข้อ 1)

หมวด 2 อุดมการณ์ของข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด(ข้อ 2)

หมวด 3 จริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการ(ข้อ 3 – 14)

หมวด 4 จริยธรรมข้าราชการอัยการ รายละเอียดมีดังนี้

ข้อ 15 ข้าราชการอัยการต้องรักษาไว้ซึ่งอุดมการณ์แห่งวิชาชีพและจริยธรรมนี้อย่างเคร่งครัด ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 16 ข้าราชการอัยการต้องพิจารณาสิ่งคดีด้วยความมีอิสระและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม

ข้อ 17 ข้าราชการอัยการต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือกระทำการใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ หรือเสื่อมเสียถึงเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการ

หมวด 5 จริยธรรมข้าราชการ(ข้อ 18 – 23)

หมวด 6 จรรยาข้าราชการฝ่ายอัยการ(ข้อ 24 – 33)

หมวด 7 การรักษาจริยธรรม จรรยา และการลงโทษ (ข้อ 34 – 35)

หมวด 8 จริยธรรมและจรรยาของบุคลากร (ข้อ 36 – 37)

3. ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. 2551

4. ประมวลจริยธรรมข้าราชการศาลยุติธรรมและลูกจ้าง

5. จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง

6. ระเบียบสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยมาตรฐาน จรรยาบรรณ คุณธรรม และจริยธรรมของข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ฉบับที่ 2

มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณนักกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิตามหลักสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมนั้น มีองค์กร และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ และปฏิบัติในการพิทักษ์ รักษาสิทธิต้องมีจิตสำนึก และยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม ความถูกต้อง และความยุติธรรมมาเป็นอันดับหนึ่ง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ความถูกต้องเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งสูงสุด ดังนั้นผู้มีหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอันจะคุ้มครอง รักษาสิทธิของบุคคลจึงมีมาตรฐานจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ วิเคราะห์ตามหลักสิทธิมนุษยชน ดังนี้

1. **หลักสิทธิ เสรีภาพ** คือการเน้นในสิทธิ เสรีภาพของบุคคล หรือ ปัจเจกชนนิยม ในเรื่องเสรีภาพในด้านความคิด ความเชื่อ ศาสนา การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งเสรีภาพในทางการเมือง นักกฎหมายต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในการคุ้มครอง พิทักษ์รักษาสิทธิ และให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลตามหลักสิทธิของบุคคล โดยยึดหลักความยุติธรรม ถูกต้อง ชอบธรรมตามหลักนิติธรรม

2. **หลักความเสมอภาค** คือ ความเท่าเทียมกันตามกฎหมายของปัจเจกชน ความเสมอภาคขึ้นอยู่กับหลักความเที่ยงธรรม ความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและหน้าที่ นักกฎหมายต้องยึดหลักนิติธรรม ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และระเบียบตามประมวลจริยธรรมอย่างเคร่งครัดด้วยความสุจริตอย่างแท้จริง โดยไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความยุติธรรมแก่บุคคลตามสิทธิที่พึงมีโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมสูงสุด

3. **หลักธรรมาภาพ** คือความเป็นที่ป็นนึ่งกัน มนุษย์ทุกคนจะต้องมีความเท่าเทียมกันและปฏิบัติต่อกันคุดที่นึ่งนึ่ง เป็นสิ่งที่ธรรมชาดิมอบให้มนุษย์ คือ ไม่มีแบ่งแยกผิวพรรณ หรือ เผ่าพันธุ์ นักกฎหมายต้องยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม และหลักจรรยาวิชาชีพให้บริการแก่ประชาชนด้วยคุดต้อง เหมาะสมความรวดเร็ว มีธษยาศัยที่ดี ให้ความรู้และช่วยเหลืออย่างสุจริตตามหลักนิติธรรม

บทสรุป

ในประเทศไทย ประชาคมทุกหมู่เหล่ามีศาสนาประจำใจ ยึดหลักไม่เบียดเบียนกัน พระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงโปรดให้จารึกไว้บนแท่งศิลารับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของราษฎร ว่าทุกคนมีอิสระในการดำเนินชีวิต มีสิทธิและเสรีภาพในการค้า สิทธิในการร้องทุกข์และได้สวนดำเนินคดีโดยธรรม ในสมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ก็ทรงปกครองแผ่นดินโดยหลักทศพิธราชธรรม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทรงประกาศให้เลิกระบบทาส พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย การทูลเกล้าถวายฎีกา เปิดโอกาสให้ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินที่เดือดร้อนเพราะการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติหน้าที่ของขุนนาง ข้าราชการร้องทุกข์ต่อพระองค์ได้โดยตรง ซึ่งยังถือปฏิบัติเป็นราชประเพณีจนปัจจุบัน และเมื่อประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย ได้เข้าเป็นภาคีปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ได้มีบทบัญญัติรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนไว้สอดคล้องกับหลักปฏิญญาสากล จนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติให้ตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นมาดูแลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามปฏิญญาสากลทุกประการ ประเทศไทยจึงเป็นประเทศที่ใครๆต้องการเข้ามาอยู่อาศัยภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร แต่เนื่องจากสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของโลกได้เปลี่ยนแปลง มีการแข่งขันสูง การเอารัดเอาเปรียบ แย่งชิงทรัพยากรกันมากขึ้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงเกิดขึ้นมาก และมีอยู่ทั่วไป เช่น การค้ามนุษย์ ผู้หญิงและเด็ก การใช้แรงงานอย่างทาส ในโรงงานอุตสาหกรรมและการประมง เกิดขึ้นโดยคนต่างชาติและคนไทยเอง จนประเทศมหาอำนาจมักอ้างเอาการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาเป็นเหตุกีดกันทางการค้า การเข้ายึดครองและแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะนักกฎหมาย จึงต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว อย่างรอบคอบ ตรงไปตรงมา ให้เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อปราบปรามและป้องกันมิให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น และลดลงจนหมดสิ้นไปในที่สุด.

เอกสารอ้างอิง

กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับองค์กรอัยการ .สำนักงานอัยการสูงสุด.สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2557.
เข้าถึงได้จาก www.ago.go.th.

คู่มือหลักสิทธิมนุษยชนสากล.สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน.สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม2557. เข้าถึงได้
จาก www.investigation.inst.police.go.th

สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิ
มนุษยชนที่ประเทศไทยภาคี. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. สืบค้นเมื่อ 2
กรกฎาคม 2557. เข้าถึงได้จาก www.rlpd.moj.go.th

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.กรมการปกครอง สลค.สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2557. เข้าถึงได้
จาก www.socgg.soc.go.th/

พระมหากษัตริย์กับงานสิทธิมนุษยชน

หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน โอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 .สำนักบริหารงานบริหารงานสนับสนุนอัยการสูงสุด
สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2557. เข้าถึงได้จาก.[http:// www.ogad.ago.go.th](http://www.ogad.ago.go.th).

แนวคิดจรรยาบรรณวิชาชีพ.สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2557. เข้าถึงได้จาก. aekapan.blogspot.com